І чужому научайтесь,
Й свого не цурайтесь…
Т. ШЕВЧЕНКО

СВОБОДА SVOBODA
УКРАЇНСЬКИЙ ЩОДЕННИК — UKRAINIAN DAILY

Редакція і Адміністрація:
"Svoboda", 81-83 Grand St.
Jersey City, N. J.
Тел.: HEnderson 4-0237
УНС: HEnderson 5-8740
Тел. з Ню Йорку:
BArcly 7-4125

РІК LXVI. Ч. 219. ДЖЕРЗІ СИТІ і НЮ ЙОРК, ЧЕТВЕР, 12-го ЛИСТОПАДА 1959 6 ЦЕНТІВ — 6 CENTS JERSEY CITY and NEW YORK, THURSDAY, NOVEMBER 12, 1959 No. 219. VOL. LXVI.

ПРЕЗИДЕНТ ПІДТРИМАВ НОВУ ФАРМЕРСЬКУ ПРОГРАМУ БЕНСОНА

ВІН ЗА ДОБРОВІЛЬНЕ ОБМЕЖЕННЯ ПОСІВНОЇ ПЛОЩІ І ЗА ДОПОМОГУ ФАРМЕРАМ У ВИСОТІ РИНКОВИХ ЦІН

Вашингтон. — Секретар рільництва Езра Тефт Бенсон 10-го листопада нараджувався з президентом Айзенгавером в справі фармерської кризи і пізніше на пресовій конференції в Білому Домі повідомив журналістів, що Президент погодився на запропоновану нову фармерську програму, яку йому предложов Бенсон. Секретар рільництва сказав, що Президент цю програму предложить Конґресові в своєму зверненні про Стан Унії і пізніше докладніше в окремім зверненні про фармерську справу. Бенсон сказав, що нова фармерська програма матиме два головні пункти. 1. Уряд запропонує, щоб фармери обмежували посівну площу на засаді добровільности на протяг від п'ятьох де десяти років під умовами, передбаченими для консерваційних резерв. 2. Висота допомоги фармерам за ті харчові продукти, які зберігаються в урядових магазинах мала б бути залежна від пересічних ринкових цін в трьох попередніх роках. Урядова контроля посівної площі і ринкових квот мала б буди скасована тому, що вона виявилася досі безуспішною. Секретар рільництва довший час конферував із Президентом і докладно обговорив такі п'ять проблем, від яких залежить здорова фармерська програма. 1. Добровільне обмежування посівної площі на протяг п'ятьох до десятьох років згідно з умовами консерваційної резерви. Воно повинно діяти в тих районах, де є великі надвишки харчових продуктів. 2. Збільшення акції в пошукуванні за новими ринками збуту для харчових продуктів і нові змагання в тому напрямку, щоб якнайбільше використувати фармерські продукти. 3. Поширення „Програми харчування", згідно з якою треба більше харчів висилати нашим приятелям закордон, які часто голодують. 4. Дбати про ті фармерські райони, які мають низькі прибутки, а які творять коло половини наших фармерських родин. Треба старатися піднести життєвий рівень цих фармерів. 5. Найважніший пункт — це допомога фармерам у висоті — залежній від пересічних ринкових цін впродовж попередніх трьох років. Бенсон свідомий того, що його фармерська програма викличе сильний спротив членів Конґресу з фармерських стейтів. Проти цієї програми в цьому виборчому році будуть члени Конґресу з Середнього Заходу з обидвох партій. Вони будуть проти зменшення висоти допомоги фармерам без одночасної контролі посівної площі і ринкових квот. Цьогорічна сесія Конґресу відкинула урядову пропозицію зменшити допомогу фармерам. Але секретар рільництва вносить нову програму, бо, згідно з його заявою, щось мусить статися в цій справі. Він каже, що ЗДА мають запаси пшениці на два і пів року навіть якби зовсім не сіяли цієї культури. Якщо Конґрес нічого не вдіє в справі надвишки харчових продуктів, то вони, казав Бенсон „впадуть нам на голови". Згідно з пропозицією уряду фармери діставали б по $1.40 за один бушель пшениці, а не по $1.70, як це дістається тепер. Бенсон заявив, що не можна втримувати теперішньої системи допомоги фармерам, бо вона є основана на перестарілих засадах, які не відповідають теперішній дійсності.

Департамент рільництва передбачає обниження фармерських прибутків на 15 відсотків

Вашингтон. — Департамент рільництва передбачає, що фармерські прибутки в цьому році зменшаться на 15 відсотків і виноситимуть 11,-200,000,000 долярів, а минулого року вони становили 13,-100,000,000 долярів. Департамент передбачає, що фармерські прибутки ще дальше зменшаться в 1960-му році і мали б тоді винести тільки коло 10,250,000,000 долярів. Це будуть найменші прибутки фармерів від 1942 року. Така суть фармерської проблеми може мати виборчі наслідки в 1960 році, коли вибиратимуть нового президента і коли вибиратимуть всіх членів Конґресу та одну третину сенаторів. Демократи гостро критикували урядову фармерську політику, і тепер вони рахують на те, що їхніх кандидатів підтримають фармери.

Хворі на артретизм марно витрачають річно $250 мільйонів на шарлатанські ліки

Ню Йорк. — Представник Фундації для лікування артретизму і ревматизму Едвард Л. Бернетс ствердив, що кожного року артретики і ревматики в цій країні видають 250 мільйонів долярів на ліки і всякі винаходи, бо хочуть позбутися болів від докучливих недуг. Бернетс очолює окрему комісію, яка досліджує оголошення й рекляму про шарлатанські ліки, які є добрі для продуцентів цих ліків і аптекарів, але не для недужих. На зборах фундації показували деякі винаходи для лікування артретизму й ревматизму, які сконфіскували представники урядів здоров'я як нічого не вартих. Існує коло 100 всяких машин — вібраторів, які нібито лікують ревматизм, і за які шарлатани кажуть собі дорого платити. Деякі пацієнти платили по 10 долярів за те, що посиділи кільканадцять мінут в нечинних копальнях урану, бо там нібито лікувала їх радіяція.

В АМЕРИЦІ

● Містечко Ґліддем у Висконсіні старається здобути громадянство для 38-річного лікаря д-ра Джозефа Енціндера, який в 1955 році прибув до ЗДА на студентську візу і мав вернутися до Австрії. Він почав працювати в Ґліддені, і те містечко та вся околиця просять про надання йому громадянства. Місцевий конґресмен Алвін О'Конскі має внести в січні окремий закон ро надання д-рові Конґресом права залишитися у ЗДА та старатися про громадянство цієї країни.

● Ґвінейський президент Секу Туре 10-го листопада відлетів із Ню Йорку до Лондону, перебувши у ЗДА два тижні. Він має в пляні відвідати Швайцарію, Марокко і Тунісію. Він передбачає об'єднання африканських держав, але на перешкоді цьому стоять, як він думає самі провідники африканських країн. Він підписав із ЗДА договір про „культурну співпрацю і взаємне порозуміння".

● Заступник команданта армійської аґенції керованих ракет в Редставні, Алабама, полковник Тирстон Т. Пол повідомляє, що однофунтова мавпочка Бейкер, яка відбула успішну подорож в космічні простори, сподівається потомства. Виходило б, що лет в космічні простори не пошкодив здібність розмножуватися.

Совєти проти генерального секретаря ОН в справі Ляосу

Об'єднані Нації. — Постійний совєтський репрезентант при Об'єднаних Націях Аркадій Соболєв переслав у понеділок 9 листопада ц. р. генеральному секретареві ОН Даґові Гаммершилдові офіційного листа з натавруванням його заповідженої подорожі до Ляосу та його пляну встановити в Ляосі обсерваційну стійку Об'єднаних Націй. Соболєв заявив, що єдине, що треба зробити в справі Ляосу, який скаржиться на аґресію збоку комуністичного північного В'єтнаму, це відновити Міжнародну Комісію нагляду і контролі, встановлену на Женевській конференції у 1954 році. Совєти взагалі противляться всякій інґеренції Об'єднаних Націй у „внутрішні справи" Ляосу, вважаючи, що турботи ляоського уряду спричинені його політикою, яка не повинується постановам згаданої Женевської конференції та що ніякої комуністичної аґресії на терені Ляосу нема. Соболев оскаржує Гаммершилда, що його подорож до Ляосу це покришка для плянів „деяких держав", щоб взагалі обійти постанови згаданої Женевської конференції і держави, які тій конференції спонзорували, а то Совєтський Союз і Англію. Газетні коментарі звертають увагу, що відколи Гаммершилд став у 1953 році генеральним секретарем Об'єднаних Націй — це найгостріший виступ проти нього збоку Совєтського Союзу. Гаммершилд — як заявлено неофіційно з Секретаріяту ОН — не реаґуватиме на той лист і у вівторок 10 ц. м. відлетів на тиждень до Ляосу.

Армія вимагає дозволу використовувати хемічну і бактеріологічну зброю

Вашингтон. — Представники армії звернулися до Крайової Ради Безпеки, щоб вона відкликала свою давнішу рекомендацію не вживати хемічної і бактеріологічної зброї в майбутній війні, хіба що ворог перший би її вжив. Армія старається, щоб Крайова Рада Безпеки включила хемічну, бактеріологічну і радіологічну зброю до „системи зброї ЗДА", і тим способом дала можливість вживати тих родів зброї на випадок потреби. Деякі особи в Пентаґоні гадають, що армія має вигляди дістати згоду на свою позицію, бо в оборонному бюджеті на 1961 рік є призначена позиція $40 мільйонів на досліди, які веде Армійський Хемічний Корпус, і тому, що СССР дуже інтенсивно займається цією зброєю і може похвалитися навіть деякими успіхами в цій ділянці. Пентаґон так захопився тією справою, що пропонує подвоїти видатки на досліди над цією зброєю з 40 до 80 мільйонів долярів. Армія старається зменшити нехіть громадянства до хемічної, бактеріологічної і радіологічної зброї та веде розяснювальну акцію в тій справі.

35 відсотків сталеварів вже працюють у сталеварнях

Питсбурґ, Па. — 10-го листопада коло 35% сталеварів із 500,000 в цілій країні вже працювали в сталеварнях, а решта постепенно почнуть працю, як тільки буде їх потреба. Деякі робітники мусять чекати на працю, бо вони працюють при заавансованій обробітці сталі. Безробітні робітники в автомобільній промисловості зможуть вернутися до праці аж тоді, як буде доволі сталі. Та сталева продукція поволі збільшується, і представник Юнайтед Стейтс Стіл Корпорейшен заявив 10-го листопада, що продукція вже дійшла до 25% в порівнянні з передстрайковою. Такий стан є в Шикаґо, Янґставні, Петсбурґу і Моррісвіллі. Приспішують доставляти залізну руду водним шляхом через Великі Озера ще перед тим, поки замерзне вода. Покищо не ведуться переговори про заключення контракту, а головний федеральний посередник Джозеф Фінеґен заявив, що переговори почнуться десь за два тижні.

Крамниці припинили продаж журавлини („Кренберрі")

Ню Йорк. — Комісар здоров'я при міській раді Ню Йорку д-р Ліона Бавмґартнер закликає мешканців цього міста припинити купівлю журавлини („кренберрі") аж до того часу, коли контрольні органи ствердять, які запаси цього хорчу не є затрусні амінотріязолем і нешкідливі для здоров'я. Секретар здоров'я д-р Артур Флемінґ повідомив в понеділок 9-го листопада, що журавлина зі стейтів Вашинґтон і Ореґон є затрусна порошком, яким фармери в тих районах нищили хабаззя. Йде перевірка журавлини по всіх стейтах і запасів в крамницях, і до висліду тієї перевірки найкраще є не купувати цього харчу, хоч він є такий популярний під час гостин в „Дні Подяки". Продуценти журавлини заявили, що скаржитимуть уряд за шкоди, які він їм спричинив своїм повідомленням про затруєння журавлини і вимагатимуть 100 мільйонів долярів відшкодування. Вони твердять, що треба десяти років їсти навіть затрусну журавлину, щоб захворіти на пістряка, але консументи їм, мабуть не повірять, і послухають секретаря здоров'я, д-ра Флемінґа.

● 85-річний лікар Еміль Ґруббе в Шикаґо перебув 83-тю операцію у зв'язку з пістряком, якого він набув 64 роки тому, коли починав свої піонерські досліди над променями рентґена. Представник Шведського шпиталю заявив, що д-р Ґруббе, перебувши операцію на щоках, носі і правому плечі, почуває себе добре.

„Новий Світ" і „Наш Контакт" об'єднались у „Наш Світ"

Ню Йорк. — Тут з датою 25-го жовтня ц. р. появилось перше число нового журналу господарсько-кооперативної і громадської думки, двомісячник „Наш Світ", що появлятиметься тепер на місці дотеперішнього „Нового Світу", органу організації „Самопоміч", та „Нашого Контакту", органу Т-ва Української Кооперації. „Новий Світ" появлявся в Ню Йорку, а „Наш Контакт" вДітройті. Новий журнал редаґує Колеґія під проводом відомого нашого журналіста і економіста ред. Романа Ільницького. Редактором господарсько-кооперативної частини журналу є один з найвидатніших наших сучасних журналістів-економістів, інж. Володимир Несторович, колишній редактор економічного відділу в щоденнику „Діло" та редактор двотижневика „Торгівля і Промисл" у Львові, від багатьох років співробітник „Свободи". Членами Редакційної Колеґії є: І. Василишин, І. Витанович, О. Гладишовський, А. Качор, В. Пушкар, Р. Раковський, та Ю. Ревай. — Ред. Роман Ільницький в статті „Хто ми і які наші завдання", надрукованій в першому числі нового журналу, з'ясовує головні цілі як самого журналу, так і двох організацій, які він репрезентує.

Індія не дозволить, щоб її гнітив китайський чобіт — заявив Неру

Ню Делі. — Китай — велика країна, але Індія ніколи не дозволить на те, щоб китайська стопа лежала на індійській груді — заявив індійський прем'єр Неру у своїй близько двогодинній промові у місцевості Бічпурі за 110 миль від Ню Делі. Це було зібрання господарських кооператив і тому Неру більшу частину своєї промови присвятив економічним проблемам. Проте він склав також заяву з виразною інтенцією — пов'язати її з останнім листом комуно - китайського прем'єра Чу Ен-лая, який наспів до Індії в минулу суботу. Неру заявив: „Сподіваємось, що (конфлікт з Китаєм) буде мирно полагоджений, але мусимо бути сильні і не піддаватися. Коли хтось переводить аґресію проти нашої країни, то мусимо боронитися повною силою". Неру не відповів на того листа і тому коментатори вважають, що індійський уряд буде дбайливо стилізувати відповідь. Чу Ен-лай запропонував, щоб Індія і комуністичний Китай відтягнули свої війська на 12 миль від кордону, чи пак їх теперішніх позицій та щоб нетайно розпочати переговорй над справою індійсько - китайського кордону. Тим часом повідомляють, що китайські комуністи переводять концентрацію своїх військ над кордонами малих ґімалайських країн Сіккім і Непаль, що розмежовують Індію від Китаю. Індія старається поспішно дістати з Америки цілу ескадру гелікоптерів, потрібних головно для переводження постачання в гористій смузі північної Індії. До Ню Делі вислано на показ новий тип американського турбо - моторового гелікоптера С-62, який може зніматись на 15,000 стіп висоти і вести 12 осіб.

Совєти критикують Францію за її плян атомового вибуху на Сагарі

Об'єднані Нації. — На Політичній Комісії Генеральної Асамблеї Об'єднаних Націй М. Д. Яковлев, який в СССР займає становище міністра закордонних справ Російської ФССР, виступив в минулий понеділок проти задуманого Францією першого атомового експерименту на пустині Сагарі. Яковлев запевняв, що такий французький вибух пошкодить теперішнім Женевським переговорам про припинення атомових вибухів та справі загального розброєння. Яковлев промовляв у користь резолюції, що її зголосили 22 азійсько-африканські держави, які закликали Францію до відмови від пляну перевести атомовий вибух на Сагарі. Не заявляючись виразно у користь Франції і не виступаючи одверто проти тієї азійсько-африканської резолюції, що користується підтримкою комуністичних держав, американський амбасадор Генрі Кебот Ладж все ж підтримав Францію своєю заявою про американський досвід з атомовими вибухами. Він ствердив, що ЗДА переводили в Неваді свої атомові вибухи всього у віддалі 85 миль від людських осель та без шкоди для них. Він заявив, що коли в Женеві ЗДА, СССР і Англія підпишуть договір про припинення атомових вибухів, то кожна інша держава зможе до того договору прилучитись. — На тому самому засіданні прийшло до гострої виміни слів між французьким представником Жіль Мошем та савді-арабським промовцем Ахмедом Шукайрі. Цей останній закинув Франції, що вона має „ґлоріоманію" та що допускається народовбивства. У відповіді Мош закинув арабському промовцеві, що він відомий, як „професіонал ненависти, підбурювання і поганого смаку".

Панамська поліція потурала протиамериканським демонстраціям

Вашингтон. — Державний департамент має докази на те, що панамська поліція дивилася крізь пальці, коли демонстранти подерли американський прапор, підпалили на вулиці авто і старалися продертися до Зони Панамського Каналу, щоб там вивісити панамський прапор. Американська амбасада перехопила радіовий наказ панамській поліції, щоб вона не зближалася до району демонстрацій. Асистент державного секретаря Рой Работтам запросив до себе панамського шарже д'афер д-ра Артура Морґан-Моралез і повідомив його про те, що панамський уряд не льояльно поводився під час демонстрацій. Работтам запротестував проти такої поведінки панамського уряду.

ПОСАДНИК МОНТРЕАЛЮ ВІТАЄ УНСОЮЗ З НАГОДИ ВІДЗНАЧУВАННЯ ЙОГО 65-РІЧЧЯ В ТОМУ МІСТІ В НАЙБЛИЖЧУ НЕДІЛЮ

Монтреаль, Канада. — Посадник цього найбільшого канадійського міста, п. Сарто Фурніє переслав на руки місцевого союзового діяча п. Н. Граба спеціяльне привітання з тієї нагоди, що в найближчу неділю, 15-го листопада, велика місцева українська громада відзначатиме 65-річчя цієї великої американсько-канадійської української організації. У своєму посланні посадник Фурніє пише: „З нагоди святкування 65-річчя заснування Українського Народного Союзу, я дуже радий, що в імені управління міста можу переслати наші ґратуляції управі і членам цієї організації та наші найкращі побажання ще світлішого розвитку в майбутньому". Ювілейна імпреза в Монтреалі, що відбудеться старанням Окружного Комітету місцевих Відділів УНС в залі УНО при 405 Фермонт вулиці о год. 3-ій пополудні, буде, — після відкриття окремої Канадійської Канцелярії УНСоюзу в Торонті 4-го жовтня ц. р., черговою великою союзовою імпрезою на канадійському терені, що ще донедавна — коли мова про організаційне охоплення УНСоюзом — належав до „цілинних земель", а тепер уже з кожним днем більше стає „союзовою територією". УНСоюз, найтісніше співпрацюючи в усіх ділянках з іншими місцевими організаціями, поступово заповняє ту велику прогалину, що

Сарто Фурніє

(Закінчення на стор. 4-ій)

ДЕ ҐОЛЬ БАЧИТЬ ПОПРАВУ МІЖНАРОДНОЇ СИТУАЦІЇ

ЗАПОВІДАЄ ПРИЇЗД ХРУЩОВА ДО ПАРИЖУ НА 15-го БЕРЕЗНЯ

Париж. — Французький президент Шарль де Ґоль, відбувши у вівторок 10 листопада ц. р. пресову конференцію в приявності коло 7000 французьких і закордонних журналістів, заявив, що в міжнародній ситуації видно „деякі познаки поправи", якщо річ іде про поведення Совєтського Союзу. Він арґументував це своє твердження не тільки зміною тону совєтських заяв, але й припинення Москвою „доливання оливи до вогню" на Середньому Сході, в Індії, Ляосі, Африці й середній Америці. Де Ґоль з признанням висловився про тенденцію совєтського представництва в Об'єднаних Націях відмежовуватись від демагогічних виступів деяких представників, що атакували Францію. Де Ґоль широко пояснив причини, які, видно, вплинули на зміну підходу кремлівських володарів до питання війни-миру. Між тими причинами навів також ситуацію в сателітних країнах, при чому де Ґоль висловив переконання, що „коли б населення тих країн могло свобідно висловитись, то — нема сумніву — воно відкинуло б теперішній режим величезною більшістю". До тих країн де Ґоль зарахував Польщу, Чехословаччину, Мадярщину, Румунію, Болгарію, Альбанію, Югославію та Прувію і Саксонію (Східню Німеччину). Де Ґоль потвердив прихильність Франції для принципу конференції на „вершинах", але пригадав, що 5 таких конференцій, які відбулись в новітніх часах, принесли неґативні наслідки: угодівська конференція з Гітлером у Мюнхені, воєнні конференції в Теґерані, Ялті і Потсдамі, та остання Женевська конференція. Тому, мовляв, якщо хочеться осягнути практичні позитивні висліди в таких конкретних справах, як роззброєння, боротьба в бідністю в різних країнах широкого світу, майбутність Німеччини та небезпечна ситуація на Середньому Сході, в Азії і Африці, то треба нову конференцію „на вершинах" добре приготовити. Де Ґоль вважає, що для цього потрібні три передумови: така поправа міжнародної атмосфери протягом наступних кількох місяців, щоб голови урядів могли з'їхатись в атмосфері вільній від небезпечного напруження, — щоб відбулись наради західніх лідерів та щоб він сам, де Ґоль, безпосередньо зустрівся з Хрущовим. Де Ґоль привітав заповіджену західню конференцію „на вершинах", що почнеться 19 грудня ц. р., та висловив переконання, що така сама конференція буде ще повторена весною 1960 року. Хрущов прибуде до Парижу 15 березня 1960 і, мабуть, залишиться у Франції до кінця місяця. Таким чином нова східньо-західня конференція „на вершинах" — коментують часописи — не відбудеться швидше, як у квітні наступного року.

Франція поширює мирову пропозицію на адресу альжирських партизанів

Париж. — Французький президент де Ґоль на своїй пресовій конференції з минулого вівтірка зробив — очевидно заздалегідь передумману й приготовану — нову пропозицію мусульманським партизанам в Альжирі. Він запевнив арабських націоналістів, що вони не тільки зможуть взяти участь в голосуванні у проєктованому плебісциті над майбутньою долею Альжиру, але й у підготовчих нарадах над способом переведення того плебісциту. Він заявив теж з цілою рішучістю, що буде ґарантована повна свобода вислову під час плебісциту і тим самим котів протидіяти тим критичним арабським голосам, які не вірять в щирість плебісциту, якщо його переводитимуть під контролею французької армії та під морально - політичним натиском французьких властей. Далі, де Ґоль запевнив арабських націоналістичних провідників, які перебувають в Марокко та Тунісії, що французькі амбасадори в тих країнах дістали доручення нетайно видати залізні листи альжирським лідерам, якщо вони захочуть приїхати до Франції задля переговорів про військове перемир'я. Де Ґоль ствердив, що вони можуть прибути явно, або тайно та їм буде дана повна ґарантія повороту, куди захочуть, без уваги на вислід переговорів.

Комуністи в Тунісії зазнали нищильної поразки

Туніс. — У перших загальних виборах молодої північно-африканської республіки Тунісії велику перемогу відніс її президент Габіб Бурґуїба та нищильної поразки зазнали комуністи, як єдина тамошня опозиційна партія. У виборах, що відбулись в минулу неділю 8 листопада ц.р., взяло участь докладно 1,007,-059 виборців, з яких 1,005,-769 голосували на Габіба Бурґуїбу, як президента. Він не мав контркандидата, так само, як тільки нечисленні „незалежні" і комуністи суперничали з туніською поступово-націоналістичною партією Нео-дестур Габіба Бурґуїби. Комуністичні кандидати дістали на поверх мільйон відданих голосів — всього 3.471 голос і не здобули ніодного мандату до туніського парляменту. Габіб Бурґуїба став був президентом у 1957 році, на основі рішення конституанти.

У СВІТІ

● Філіп Ноел - Бейкер, новий лавреат мирової нагороди Нобеля, що має тепер 70 років, був за студентських часів видатним легкоатлетом, учасником змагань у швидкості бігу. Спортом займався і пізніше. Він був головою англійської дружини на Олімпійських ігрищах в Антверпені у 1920 році.

● Індійський прем'єр Неру, очевидячки вийшов із рівноваги під час минулотижневої пресової конференції, коли індійські журналісти закидали його запитами щодо засобів оборони проти комуно - китайської аґресії. „Що ви хочете, щоб я робив? — обурився він. — Хочете, щоб я танцював і ставав на голову, чи щоб кожного дня писав по дві статті проти Пейпінґу?"

● На „подвір'ї" понурої в'язниці Вонсворт в Англії страчено на шибениці 30-річного фотографа Ґюнтера Фріца Подолю, натуралізованого німця, якого засудили на смерть за вбивство поліціянта, коли той хотів арештувати його за шантажування одної американки в Лондоні. Ця справа викликала була в Англії велике зворушення.

● До Пейпінґу прилетів новий совєтський амбасадор, малорос Степан Червоненко, недавній секретар ЦК комуністично партії України. Він прибув на місце Павла Юдіна, якого відкликано нібн як занадто великого приятеля китайців, що дозволяв собі мати власну думку про совєтсько-китайські відносини.

СВОБОДА SVOBODA
УКРАЇНСЬКИЙ ЩОДЕННИК UKRAINIAN DAILY
FOUNDED 1893
Ukrainian newspaper published daily except Sundays, Mondays & holidays (Saturday & Monday issues combined) by the Ukrainian National Association, Inc. at 81-83 Grand Street, Jersey City 3, N. J.
Second Class Postage paid at the Post Office of Jersey City, N. J.
Accepted for mailing at special rate of postage provided for Section 1130 of Act of October 3, 1917 authorized July 31, 1918
За оголошення редакція не відповідає і не зобов'язується повертати незамовлені матеріяли.
За кожну зміну адреси платиться 10 центів.
Адреса: "SVOBODA", P. O. Box 346, JERSEY CITY 3, N. J.

ЦІНА ЗА ПРИЯЗНЬ З ПЕЙПІНҐОМ

Комуно - китайський прем'єр Чу Ен-лай зробив сусідній Індії пропозицію, яка на перший погляд має всі познаки шляхетного мирового жесту: відтягнімо, мовляв, на 20 кілометрів наші війська від спірної границі на одному відтинку, а від наших військових теперішніх позицій на іншому, залишімо там тимчасово нашу цивільну адміністрацію і поліцію без зброї, а самі зійдімось для мирного і дружнього полагодження нашого спору. Цю нібито миролюбну пропозицію підкреслено ще таврууванням тих, хто старається порушити „глибоку й довготривалу приязнь" між Індією і Китаєм, між якими „немає конфлікту інтересів" . . .

Коли ж приглянутися ближче тій пропозиції Чу Ен-лая, то виходить, що, виконуючи її, індійці мали б відкликати прикордонну сторожу на 20 кілометрів від свого власного кордону, а на іншому відтинку — китайські комуністи, які загнались на 60 кілометрів вглиб індійської території, відтягнувшись на 20 кілометрів, все ще залишились би на індійській землі. Далі: ця „шляхетна" пропозиція „зійдімось і говорімо про зв'язані з кордонами турботи" перепачковує комуно - китайську тезу, що між Індією і Китаєм взагалі не існує устійненого кордону, і що, властиво, Індія неправильно користується 40.000 кв. миль, які „належать" Китаєві. У своєму листі до індійського прем'єра Чу Ен-лай промовчує індійську вимогу, щоб комуністичний Китай спершу відкликав з індійської території свої війська, а вже після того можна говорити про корегування кордону. Він взагалі не признає, що комуністичний Китай будь-де допустився агресії і вступив на індійську територію, бо, за китайським твердженням — це не індійська а китайська земля. І коли б Неру прийняв суґестію Чу Ен-лая, то автоматично визнав би, що йде не про незначну прикордонну коректуру, а про генеральну ревізію теперішнього північного кордону Індії, заквестіонованого комуністичним Китаєм. Очевидно, що тим самим Неру заперечив би всім своїм закидам, що їх поробив на комуно - китайську адресу за агресію та імперіялізм і посередньо ствердив би, що обурення індійського народу проти китайських комуністів позбавлене реальних підстав.

Цей „приятельський" лист Чу Ен-лая — це типовий зразок комуно - китайської дипломатії, яка овечою шкірою прикриває вовчі заміри. Шитий той каптан грубою ниткою, що її не можуть недобачити індійські аналітики. Тому вже перша реакція індійського прем'єра дуже стримана й обережна: він ствердив тільки, що пропозиція Чу Ен-лая принесла б „більшу користь Китаєві, як Індії", і що вона вимагає „розгляду військових фахівців". Можливо, що ще рік тому кожний лист Чу Ен-лая знайшов би в Неру податливіший ґрунт. Тепер індійський прем'єр Джавагарлал Неру, який саме в найближчу суботу кінчає 70 років життя, навчений дещо досвідом „приязни" з комуністичним Китаєм. За свою віру в щирість тієї приязни китайських комуністів він заплатив захитанням віри співробітників і земляків в його політичну мудрість і передбачливість. Американські кореспонденти стверджують, що від часу трагічної смерти Магатми Ганді 30-го січня 1948 року і перебрання лідерства над 400 мільйонами індійців Неру ще ніколи не чув від своїх земляків таких гірких і гострих слів критики, як почув їх за останні два місяці. Протягом довгих років — читаємо в „ЮС Нюз енд Ворлд Ріпорт" з 16-го листопада ц. р., Неру вперто відмовлявся „слухати, бачити і говорити будь-що зле про комуністичний Китай". Його „пробудження" було дуже болюче, тим паче, що його критики мають проти нього дуже поважні й речеві аргументи: через його сліпу віру в миролюбність комуно - китайського сусіди Індія занедбала розбудову шляхів у своїй північній частині і не подумала про плянування оборони проти Китаю. Повстання в Тибеті розкрило очі індійському громадянству на дійсний характер комуністичного правління, а криваве здавлення того повстання, втеча Даляй Лями до Індії та фізичне винищування китайцями тибетців були дальшими етапами у процесі протверезіння. Все ж зголошення Пейпінґом претенсій на 40.000 кв. миль індійської території, хай і в більшості незаселених, вічним снігом укритих кам'яних гір, були новим шоком для індійського народу.

Неру й далі тримається політики строгої невтральности, неанґажування Індії в будь-які військово - політичні союзи та віри в силу і вартість мирових переговорів. Він і далі легковажить конфлікт з комуністичним Китаєм, розглядаючи його в площині прикордонних інцидентів, а не плянованого, підготованого і свідомого імперіялістичного походу комуністів. У світогляді Неру занадто глибоко закоренився принцип його вчителя Ганді про „непротивлення злу", щоб він протягом ночі міг переставитись на інші рейки. Але найкращими вчителями політичного розуму є для наївних — самі комуністи.

М. Ковальський

СВЯТКУВАННЯ НАВИВОРІТ

Цього року всі без вийнятку українські організації і середовища у вільному світі святкують Мазепинські роковини. На вічах, зборах, святах, у книжках, спеціяльно підготовлених, в пресі й радіо шанується пам'ять великого гетьмана Івана Мазепи. Єдиною ідеєю перейнята мільйонова українська спільнота.

Розголос про Мазепу дійшов також до відома й українського народу під Совєтами. Отже, компартія рішила реаґувати. Але як? Наведемо приклад, як зареаґував ЦК компартії України на сторінках свого органу „Комуніст України" в числі 9-му за вересень ц. р. Там вміщено спільну статтю двох підсовєтських учених - істориків В. Дядиченка і О. Касименка, що займає пост директора Інституту Історії Академії Наук УССР. Стаття ця має заголовок „Славна сторінка споконвічної дружби російського і українського народів". Присвячена вона роковинам Полтавського бою ,що відбувся 2-го червня 1709 року.

Стаття ця має на увазі розбити тези „буржуазних націоналістів", які „замовчують братерський союз і історичні зв'язки російського і українського народів, всілко піднімають на щит запроданця і найлютішого ворога України і Росії — Мазепу. В численних книжках, статтях, написаних націоналістичними недобитками, що осіли в різних імперіялістичних країнах, цей зрадник вихваляється на всі лади. Йому присвячується спеціяльні „мазепинські роки", збираються кошти на т. зв. „скарб Мазепи і т .ін." Далі читаємо: „Українські націоналісти галасливо вихваляють гетьмана Ів. Мазепу. Захлинаючись, вони на всі лади прославляють його діяльність, змальовуючи мало не „захисником народу". Вся ця писанина мерзенних слуг імперіялістичної реакції має єдину мету — витягти з смітника історії постать Мазепи, підфарбувати його — всупереч всім історичним фактам — під „національного героя". (стор. 57). І ще далі: „У 1909 році М. Грушевський всіляко розписував вигаданий ним „українсько - шведський союз", метою якого нібито було визволення України.. На всі лади вихваляють Мазепу петлюрівські недобитки різних ґатунків — Б. Крупницький, М. Андрусяк, І. Борщак та ін." (стор. 58).

Після цих цитат хочеться сказати кілька слів про стиль і мову тих учених.

Стиль зовсім не професорський і не академічний. Мова зовсім не учена, а справді ярмарково - лайлива, махрово - махорочна, чистої води мітюжкова. Куди там нашій леґендарній бабі Палажці! Їй не угнатися навперейми із цими спортсменами - ученими. Щождо епітетів відносно Івана Мазепи, то вони перевершили і стиль і мову російських патріотів з часів царської імперії. Мало того, вони навіть „перевиконали плян" оплюгавлення минулого і сучасного України.

Крім знеславлення гетьмана Мазепи і розбиття тез „буржуазних націоналістів", автори поставили собі за ціль (а це і є завдання ЦК КПУ) довести, що Полтавська перемога Петра Першого — найкращий доказ „нерозривної дружби російського і українського народів". Мазепа і Карло XII тому, мовляв, програли, що українські „трудящі" стали на допомогу московському військові, і своєю допомогою запевнили собі „мирне і тихе життя" в складі російської держави. Підтверджує цю тезу, мовляв, те, що „коріння дружби братніх східньослов'янських народів — російського, українського і білоруського — лежить в єдності їх походження і виникненні з єдиної древньоруської народности" (стор. 56).

Себто на совєтський лад перелицьована відома теза Карамзіна - Соловйова - Пипіна про „три вєтві русского народа: великоросійського, малоруського і бєлоруського". В даному випадку термін „малоруський" замінено на „український". Як бачимо, проґрес є, але йде він в тому самому напрямку.

І під той шнурочок підтягуються „історичні", на думку компартійних істориків, факти. Вони твердять, що Переяславська Рада 1654 року поклала „початок новому славному періодові єдности і спільности всього дальшого розвитку двох братніх народів. Саме тому (чому „саме тому"? — М. К.) буржуазні історики всіляко намагалися і намагаються фальсифікувати зміст і оцінку цього возз'єднання. Українські буржуазно - націоналістичні історики (Грушевський, Липинський, Дорошенко та інші), всупереч історичній дійсності, твердять, нібито на Переяславській Раді було вирішено питання лише про тимчасовий воєнний союз України з Росією" (сторінка 50).

І трохи нижче: „Усвідомлюючи життьову необхідність союзу і дружби з Росією, український народ ввесь час зміцнював цю дружбу, рішуче припиняв зрадницькі дії деяких груп козацької старшини (Виговський, Тетеря, Ю. Хмельницький, Дорошенко, Петрик та інші), що намагалися відірвати Україну від Росії . . . (стор. 56).

Просимо вибачення за ці довгі цитати, але вони потрібні для того, щоб читач сам відчув той клімат, який створюють автори статті для підходу до оцінки гетьмана Мазепи. Як видно, цей підхід майже не різниться від підходу дореволюційних російських істориків і публіцистів. Зазначені автори лише більше конденсують арґументацію ,наводячи навіть твердження про те, що гетьман Мазепа „купив" собі булаву, давши щедрого хабаря „правителю російської держави на Україні боярину В. Голіцину" (ст. 58). На підтвердження цього „історичного" перла автори наводять працю російського історика М. Устрялова під назвою „Исторія Петра Великого". Ми вважаємо, що автори згаданої статті можуть знайти кращі „перлини" в творах російського тіста, як напр. Мякотина, Біціллі, князя Волконського. На теж вони, як і Устрялов, є росіянами.

Одночасно ці партійні учені не шкодують рожевих фарб для розмалювання величі тодішньої російської держави, яка, мовляв, взяла Україну під своє крило. Вони прославляють „історичну до-

(Закінчення зі стор. 3-тої)

АНГЛІЯ ПІСЛЯ ВИБОРІВ ДО ПАРЛЯМЕНТУ

Лондон. — Народне голосування 8-го жовтня дало перевагу в парляменті Консервативній партії. Однак, Консервативна партія не мала за собою більшости поданих голосів (49,9%), 51,1% голосували за партію Праці, за лібералів та інші дрібні групи.

Які були причини поразки партії Праці у виборах до парляменту і перемоги консерватистів? Одна з причин — це більші засоби, які могла кинути Консервативна партія на пропаґанду. Але не це було рішальне. Уряд Консервативної партії у своїй пропаґанді твердив, що він своєю господарською політикою забезпечив добробут для людности Великої Британії, що він прямує до замирення в світі, що почин для замирення зробив Мекміллен своєю поїздкою до СССР, а тому треба дати цьому урядові довести своє діло до кінця.

Консервативна партія в своїй пропаґанді лякала виборців, мовляв, партія Праці „соціялістичними експериментами" зруйнує добробут у країні, заведе сувору реґляментацію в торгівлі й промисловості, обмежить свободу громадян. А тому, що справді безробітних в Великій Британію дуже мало, індустрія і торгівля розвиваються ,то ці арґументи мали свій вплив також на частину робітництва.

Слід зазначити, що партія Праці у своїй виборчій програмі не поставила соціялістичних кличів: вона домагалася тільки націоналізації сталевої промисловости й автобусового транспорту, що зже були націоналізовані урядом Еттлі і „донаціоналізовані" урядом Черчілла в 1952 році.

Один із найвизначніших провідників партії Праці А. Беван пояснює програну своєї партії у виборах байдужністю робітничої молоді до суспільних справ. Ця частина робітників Великої Британії, за виразом Бевана, „замериканізувалась": досягнувши матеріяльного забезпечення, ці молоді робітники бояться його втратити і тому прислухалися до пропаґанди консерватистів, мовляв, партія Праці той добробут знищить.

Як би там не було, фактом лишається, що частина робітників голосувала за кандидатів Консервативної партії і була байдужа навіть до виборчої програми партії Праці, що домагалася збільшення пенсії для старих і недужих.

Ліберальна партія, яка хотіла у виборах приєднати до себе голоси консервативних виборців, фактично здобула голоси тих, що голосували за партію Праці. В цих обставинах, і ліберали і соціялісти, противники Консервативної партії, переглядають свою тактику й програми, і чути голоси, що партія лібералів мала б об'єднатися з партією Праці на спільній плятформі. Консервативна партія виграла вибори в першу чергу тому, що вона прийняла („законсервувала") соціяльні реформи („держава добробуту") ,які здійснив уряд партії Праці в 1945 — 1951 роках. Консервативна Партія у своїй соціяльній політиці має приблизно ту саму програму, що й партія Праці, тому не було трудно консерватистам переконати частину робітників, щоб голосували за кандидатів Консервативної партії. В програмі закордонної політики програми соціялістів і консерватистів теж дуже подібні. Напади соціялістів на колоніялізм консервативного уряду не зробили зрушення в публічній опінії на користь партії Праці, що веде боротьбу проти колоніялізму.

П. А.

Олександер Семененко

МИКОЛА САДОВСЬКИЙ У ХАРКОВІ

Перегортаючи в пам'яті події харківського життя двадцятих і тридцятих років, часто здибую факти мало відзначені або мало відомі.

Серед них згадую поворот Миколи Карповича Садовського з еміґрації. Садовський приїхав додому вмирати, і ті п'ять років, що він прожив ще на рідній землі, не додали нічого до його біографії.

Але для характеристики тодішньої національної атмосфери варто відзначити той відгук, що його спричинила в Харкові поява заслуженого артиста - патріота.

М. К. Садовський був людиною всеукраїнського звучання. Але в Києві ,де він мав сталий театр і де його ім'я ніби зрослось з нашою столицею, його популярність була далеко більша ,ніж у Харкові. Проте, перші кроки на Україні після повороту довелося Садовському робити в тодішньому совєтському центрі — Харкові.

Офіційний світ Харкова — тодішній Народний Комісаріят Освіти — прийняв Садовського стримано і холодно. У „Вістях" і в „Комуністі" не було ніяких коментарів до повороту Садовського. Але якось треба було це показати, що Садовський повернувся. Йому дали змогу виступити тільки один раз у театрі ім. І. Франка. Мав іти „Ревізор" Гоголя з Садовським в ролі Городничого.

Доводилось йому, сімдесятлітній людині, виступити перед незнайомою публікою нового Харкова, переораного до глибини своєї соціяльної структури.

Садовський міг почувати непевність щодо зустрічі з новим містом. Напередодні виступу його монументальну постать можна було бачити на центральних вулицях, у старенькому вагоні дореволюційного трамваю. Виразно було видно ще й тоді його стару офіцерську виправку. Його широким плечам, що так добре пасували до кунтушів старої України, було тісно у вузенькому вагоні.

Він бачив незнайомих людей і читав нові назви вулиць. Та вулиця, де стояв театр, носила ім'я Карла Лібкнехта. На центральному майдані стояла тумба з іржавої бляхи і на ній непомірно велике погруддя негарної жінки, зроблене з брудного гіпсу і без напису. Майдан звався площею Рози Люксембурґ.

У вечір вистави театр був повний, але без особливої урочистости. Не було помітно в залі „начальства". Не було видно й тих звичних фігур неукраїнської інтеліґенції, що переповнюють залі на концертах різних знаменитостей.

Коли піднеслась завіса, на сцені попід стінами сиділи гоголівські чиновники. За коротку мить з лівого боку на сцену вийшов Садовський.

У цей момент в залі вибухла овація. Силу і тривалість важко описати. Довгий час артист не міг почати свою ролю. Видно було, що Садовський дуже зворушений, бо, коли вже скінчились оплески, у нього не було сили зразу почати ролю ,яку він так багато разів грав на своєму віку. Весь перший акт був трохи „змазаний" через цей душевний стан артиста. За довгі роки моїх театральних вражень, я не пригадую іншої овації, такої потужної і такої довгої.

Це, власне й не була театральна подія. У такій формі „новий" Харків привітав еміґранта Садовського. Демонстрація сталась перед виступом артиста. Отже, не були це оплески за виконання ролі Городничого в той вечір. Це було признання за всю попередню працю, це був привіт дорогому національному імені.

Серед усіх своїх тріюмфів Садовський міг відзначити як найбільший цей харківський тріюмф мистця - патріота.

Для Харкова це була виразна національна демонстрація, здійснена в можливій за тих часів формі.

Я подаю цю коротку згадку як матеріял до більшої теми: національне обличчя великих українських міст.

А. Заплітний

НАПЕРЕДОДНІ ВІЙНИ 1939 РОКУ

(The Eve of War 1939)

Так зветься черговий твір А. Тойнбі і його дружини Вероніки Тойнбі. Автори цього твору старалися представити настрої, політичні і мілітарні рішення держав і народів від 15-го березня до 1-го жовтня 1939 року, тобто від часу загарбання Гітлером Чехо-Словацької Республіки до вибуху другої світової війни.

Найцікавішою частиною цього твору є написаний самим А. Тойнбі вступ, в якому він приходить до висновку, що двигуном історії в двох останніх століттях є змагання бездержавних народів здобути собі незалежність. Це прагнення посередньо або безпосередньо заторкувало майже всі держави. В лихому підході при розв'язуванні ідеї самовизначення народів можна знайти причини першої й другої світових воєн.

Щоб не було непорозумінь, мусимо пригадати, що А. Тойнбі має зовсім інший підхід до історії, як інші історики. Він оперує також своїми власними термінами, які в звичайній мові мають інше значення.

Першим таким терміном є цивілізація. Вона означає не вищий або нижчий стан культури якоїсь нації ,але політичні, моральні, культурні та релігійні сили, які лучать якусь кількість націй протягом довшого, звичайно понад тисячолітнього часу.

Тепер діють у світі такі цивілізації: західня або західня християнська. До неї входять країни і народи обох Америк, Західньої Европи, Південної Африки, Зеляндії та Австралії. Другою є православна християнська, або руська християнсько - православна, або коротко руська цивілізація. Вона охоплює українців, росіян, білорусинів, румунів, сербів, болгарів і греків. Колискою цієї цивілізації була Візантія. Як її паросток, закріпився на Дніпрі, в Київській княжій державі і згодом відсунув у тінь південних її членів — А. Тойнбі називає її руською, або руською православною цивілізацією.

Є ще такі цивілізації: арабська, іранська, індійська та китайська з японським та корейським паростком.

Ще уважнішим треба бути зі словом Russia. В цивілізаційній структурі воно завжди відповідає нашому слову Русь — так, як White-russia перекладаємо на Білорусь. Від часів Петра І до 1917 року Russia є назвою імперії. Київська Русь зветься Kievan Russia, Byzantine Kievan Russia, Pre-Muscovite Russia. Московщина має назву Muscovy, Muscovite Russia. Московське Велике Князівство — Principality of Moscow, московський великий князь — Muscovite Grand Duke; Україна має відповідник в Ukraine і Ukrainian; Білорусь називається White Russia. Хто нехтував би цей виразний поділ і підсував всюди в слово Russia — Московщину, дійшов би до таких абсурдів, як Московська Московщина при Muscovite Russia або перед Передмосковська Московщина при Pre-Muscovite Russia. Тоді дійсно всі твори А. Тойнбі стали б збірником нісенітниць, яким вони ніяк не є. А. Тойнбі має опонентів і гострих критиків, але всі вони шанують його як одного з найвизначніших істориків нашого часу.

Політичні процеси в Европі від 15 ст. нашої ери — каже А. Тойнбі, зводилися до намагання одної великої держави заволодіти цілим світом. Такі агресивні наміри мала Франція аж до поразки Наполеона, Німеччина — від 1871 до 1945 р., а після 1945 р. має їх Совєтський Союз. Довкруги держави - агресора творився оборонний перстень, який довгі століття організувала Англія, а тепер монтують його ЗДА. Агресивні держави мають звичайно центральне положення, вони можуть перекидати свої сили по коротких лініях з центру. Загрожені держави мають звичайно величезну чисельну, господарську і мілітарну перевагу, але цю перевагу поменшує трудність координувати розбіжні інтереси держав оборонного перстеня.

На цьому основному тлі виступають також сили, які накидали ривалізуючим групам свої вимоги, свої ідеї і іноді мали вирішальний вплив на хід історичних подій. Такою динамічною силою виявилась ідея самовизначення народів. Сербський націоналізм викресав іскру, яка привела до вибуху першої світової війни. Невдоволення народів з Австро - угорської монархії привело до цілковитого розпаду цієї держави. Раніше ця сама ідея в доманні злуки однонаціональних держав дала об'єднану Італію та Німеччину. Вона видвигнула на поверхню політичного життя цілий ряд балканських держав, а по революції 1917 р. потрясла до основ східньою частиною Европи.

Під самовизначенням народів розуміє А. Тойнбі право кожної нації створити свою незалежну державу, включити до неї всіх або майже всіх членів даної нації — при мінімальній кількості чужонаціонального елементу. Тільки ця засада могла привести світ до спокою по першій світовій війні та революції. І розум і справедливість наказували задовольнити національні аспірації всіх дотепер бездержавних народів і прийняти її як основу при розмежуванні між давнішими та новопосталими державами.

(Далі буде)

Іван Смолій

У ЗЕЛЕНОМУ ПІДГІР'Ї

(Повість)

(30)

Зіна з'явилася з чашками чаю. Чи спіткнулася вона? Чому похитнулась? Пожовтіло в очах. Полетіла чашка з руки. Хлюпнув чай на долівку, посипались черепки. Стрибнув собака, гаркнувши люто, мабуть ,гарячі краплини оборизкали його морду. І Нахімов схопився, притримуючи Орла.

— Ти що? — гукнула сердито Роза.

Зіна стояла з розведеними руками. Мерехтіло в очах. Жовтіло. Жовтіє розпростерта на столі плахта, що нею любувалася Роза. Та сама цитринової закраски, з узором кругом. Дорога, велика. Та сама, яку носила та жінка в горах.

— Ну й роззява! — здвигнула Роза плечима.
— Чого ж стоїш, як укопана? Та хоч позбирай.

Позбирала. І вже несила ввійти між них. А вони й не турбуються тим. Ось напилися. І їдуть. Запрошує їх Нахімов в гостину до себе. Таки поїхали.

Як добре, що не кликали її, бо ще й тепер червоніє на спомин про єдині відвідини станиці. Пиятство, оргії. Кілька десятків мужви, відгодованої й здичавілої серед лісів. Не заплющила тоді ока серед реготів, криків, вигуків, серед настирливих і брутальних залицянь.

А сьогодні її й не кликали. І як це чашка випала їй із рук? Добре, що випала, Якби не теє, може б і зрадила себе. Але чи справді це плахта тієї жінки? Чи може трапитися більше подібних? Коли ж вони саме йшли під кордон. Може Галя знає, чи перейшли щасливо.

Самота й тиша порожніх кімнат торкнули ніжно серця. Треба їй самоти, бо така стривожена, така стривожена. А й самота недобра. Ніби починає вона боятись людей. Уникати. Наче такий хворобливий стан у неї. Сьогодні і завтра не буде Рози й Поліни. Як добре було б ,якби вона сама жила в цій школі. І чому вона не попала на інше місце? Може була бщасливішою. Ось ще кілька тижнів і вакаціям кінець. Наповняться клясні кімнати дітьми. Минатимуть дні швидше в науці, в корисній праці, повноцінні й непрогайновані. Здається їй, що цього року ще краще вчитиме. Не чужі вже їй оті малі школярики, а рідні й любі.

Як багато пізнала вона нового за останні тижні. Куди тільки не вплуталася. От з Федьом які історії. А тоді в лісі, що вони думали зробити з нею? Вбити? Ні. Що ж тоді? Не пустили б більше в село? А як поклялась на пам'ять Олеся, пустили як стій. Поклялась, що мовчатиме.

Мовчанка найбільша чеснота. Треба мовчати. Здавлювати крик, щоб не запропастити себе й інших. Торкнеш рукою одного вічка і вся сіть замерехтить у переливах, аж додолу, до глибин . . .

Думає вона й боїться додумати до кінця. Боїться правди! А треба мати відвагу, треба не боятися. Якщо це правда, що Вадим видав Олеся ,що її брат видав найріднішого друга, то чому вона боязко і вперто відштовхує цю думку від себе?

Невже ніколи не розгадати їй таємниці того холодного провесняного вечора, коли востаннє сиділи всі троє разом? Дивний Вадим, він брат, а наче ревнував її. Обоє росли разом, завжди разом. Рідко заходила до них мати на їх тісну кватиру. Завжди тільки обоє. Вадим наче не хотів дозволити, щоб хтонебудь ставав близьким до неї. З першого ж дня між ним і Олесем почалася ворожнеча. Вона відчувала їхню боротьбу своїм люблячим серцем. Коли ж Вадим завжди програвав. Дужий був Олесь, розумний і бувалий. І коли змагалися переплисти річку, Олесь був перший. І коли гребли на Дніпрі, Олесеві доводилося відбирати в Вадима весло, щоб не понесло човна на скелі. І коли вгадували назву кожної билини в гаях, Олесь знав їх найбільше.

А от про революцію, про твори теоретиків марксизму-ленінізму Олесь знав менше. Цього Вадим був певен. І, раз спробувавши, він уперто зводив розмови на політичні теми. Ніби виманював Олеся на ховзьке. Олесь помовчував здебільша. А Вадим розторощував його щораз новими цитатами, цифрами п'ятирічок. І переможно поглядав на сестру.

Якби він знав, які розмови вела вона з Олесем! Які думки в Олеся! Про це вона ніколи не скаже йому. Тут дійдено до межі. Він доніс би про все. Треба стерегтися.

Тільки раз не витримав Олесь. Говорили довго, до втоми нудно. Хотілося, щоб Вадим пішов кудинебудь, лишив їх на самоті. Або підуть вони обоє кудись. А Вадим вів невтомно мову про перебудову суспільства і сипав цитатами, що їх завчив перед розмовою.

— „Все йде, все минає . . ." — промовив знехотя Олесь.
Глянула тоді стривожено, бо Вадим аж підвівся.
— Що ти хочеш тим сказати?
— Нічого.
— А все ж ?
— І не мої це слова. Але тобі, мабуть, невідомо, чиї вони. Надто зайнятий ти сучасним, щоб знати їх. Нових пророків читаєш. А інколи можна й старих почитати. Так це, Вадиме, великий Тарас в хвилину глибокої задуми прорік про добу неменше бурхливу, як наша, про добу Гайдамаччини. Здається, я мушу докінчити цей заспів, бо ти його не знаєш.

— А я все таки дивую, чому саме його ти вибрав? — промовив Вадим, прослухавши. — Думаєш, що і жовтнева революція — явище проминальне?

— Думаю, що все на світі проминальне ,бо інакше не було б відродження нового. Що не минає, те стоїть. Що стоїть ,те зупиняється в своєму розвиткові, завмирає. Зупинка — смерть.

— Ти справді оригінальний.

— І зовсім ні, Вадиме. Я тільки недоладно повторюю думки, висловлені старовинними й новітніми мудрецями. А для тебе це звучить як своєрідне об'явлення, — додав Олесь з дрібкою іронії.

— Так, для мене твої погляди — правдиве об'явлення, — злісно потвердив Вадим. — Бачу, ти стоїш на порозі нігілізму.

— Нігілізму?
—Так .Ти ні в що не віриш.
— Ні, я вірю.
— У що ти віриш?

ДОПОМОЖІТЬ ВДЕРЖАТИ І РОЗБУДУВАТИ ДЛЯ НАШОЇ ДІТВОРИ РІДНУ „ВЕСЕЛКУ"! ПОШЛІТЬ СВОЮ ПЕРЕДПЛАТУ І ПОЖЕРТВУ НА ФОНД „СВОБОДИ"!

ДВІ ВИСТАВКИ ЖІНОЧОЇ МИСТЕЦЬКОЇ ТВОРЧОСТИ

III. ЗБІРНА ВИСТАВКА ОБРАЗІВ, ОРГАНІЗОВАНА 64-ТИМ ВІДДІЛОМ СУА В НЮ ЙОРКУ, 11.—25. X. 1959 Р.

Кружляє дотеп, що, мовляв, як так далі піде, то нам, чоловікам, прийдеться зайняти довоєнні позиції наших еманеипанток. В цьому дотепі справедливо стверджується активізм жіночої половини нашого суспільства, активізм усінчаний на всіх відтинках суспільного життя поважними успіхами.

Дві названі виставки, це дві поважні позиції на конті жіночої організаційної і мистецтвотворчої діяльности у вільному світі.

Організатор збірної виставки — 64 Відділ СУ так наче б і спеціяліаувався в культурнотворчих імпрезах. Цілість виставки, як подачею експонатів, так дбайливістю за всі її деталі, від каталогу до принагідного буфету включно, дуже задовільна.

Обговорювати саму виставку в межах газетної рецензії труднувато, бо діяпазон формальної проблематики на ній як і мистецький рівень у поодиноких авторок та в поодиноких працях досить різноманітний. То ж може і з кривдою для деяких мисткинь, прийдеться вдатися до узагальнень, а не аналізи творива, радше до доган, як зайвих компліментів, що забирають місце, а не дають багато.

Домінує на виставці більш чи менше наголошувана реалістична тенденція виявлена тематично в красвидах і квітах. Силкуючись на максимум безсторонности в відношенні до такої світопередачі, зауважимо, що власне красвид і квіти, це теми переспівані в мистецтві на всі лади і то великими майстрами реалістичної манери, однаково, як усіма початківцями у малюванні. То ж хапатися за ці теми і то в нляні більшости образів, що їх бачимо на виставці, це поважна небезпека впасти в свідоме чи несвідоме наслідування, а до того збуджування у глядача підозріння, що мистець неспроможний впоратися з іншою тематикою в тій самій манері.

Цими словами ми очевидно не засуджуємо самої тематики, тільки спосіб її вирішування, хоч воліли б бачити у тих же самих авторок, навіть, коли так мусить бути, реалістично вирішувані складніші композиційні проблеми, зацікавлення портретом і фіґурою.

Цими загальниковими зауваженнями ніяк не хотілося б применшити тонкого схоплювання, характерного в красвидах, мальованих аквареллю, Кричевської Катерини, ні кольорової насичености і темпераментного рисунку теж у красвидах Гарасовської-Дачишин (Обережно з механічним орудуванням мазком!).

Талановита, але, як бачиться, дуже молода Климовська Ніна, в стадії „ферментування".

Уважливість до композиційних проблем у Лисяк Адріяни, повинна б бути ліпше обґрунтована солідним вивченням основ компонування, з епохи кубоконструктивізму, та включення в композицію кольору, як рівновартного до площини чинника.

Лучаковська Роксоляна може погодиться з нами, що навіть геніяльне наслідування, це ще не творчий цлях, і що для того на полотні своєї картини їй слід шукати не так нашого відомого пейсажиста, як безпосереднього контакту зі собою. В літографії вона вдаряючо подібна до Климовської негнучкою манерою компонування в еліпсі.

На брак ознайомлення зі засадами сучасної композиції у своїх творах може нарікати Ірина Носик, бо вміння пастозного малювання ані мозаїкової техніки, ніколи не надолужать недоліків в складанні площинних елементів за засадами ритміки і контрастування.

В Палій Лідії, матимемо ще одного талановитого графіка. Її лінія чітка, жива, добра площинна композиція.

Визволившись зі сухуватого академізму Подубинська Зоря при своїй серіозності знайде те, чого задатки спостерігаємо з приємністю в її образах. Тільки більше свободи, життя і кольору!

Прийма Іванна примушує своїми квітами глядача до призадуми, чи більше у неї жіночого ліризму чи ліричного малярства.

До рівеня „Гірського потоку", цікавого малярськими якостями, повинна була Ірина Шухевич піднести рівень трьох інших своїх праць.

Зелінській Христині, коли вона ще дуже молода малярка, а як бачиться талановита, даруємо вихиляє в бік „абстракту", хоч на тому шляху їй нічого шукати.

Друга група нереалістичних тенденцій в світобаченні ґо і глибинного, хоч шляхи поодиноких мисткинь більше зрізничковані як у попередній групі.

Очолюють її три, такі різні шляхами, але близькі метою, індивідуальності, як Зарицька - Омельченко Софія, Мазепа Галина і Красноносова Марія. (Про останню буде мова окремо, при обговоренні її індивідуальної виставки, хоч годі тут не віднначити її повної експресії картини — „Схід сонця", дивно спорідненої з циклем інфантильного експресіонізму, нашого земляка з Арґентини, В. Пономаренка).

Зарицька одним єдиним експонатом „Жінки" внесла у виставку звучання тих високих реґістрів чистого мистецтва, де царять інші поняття як формальна клясифікація. Це нефальсифіковане творче пережиття, вірно схоплене з тих глибин душі, де підсвідоме профільтровується крізь чуттєву призму і, не встигши якслід втілитися в предметові уявлення, лягає на полотно якби тінями сонного марення.

Мазепа твердо й послідовно крокує своїм власним шляхом, поєднуючи в двох привабливих композиціях „Заслухані" й „Заспівані" дух української народної пластики з всіма позитивними здобутками сучасного мистецтва.

Крамоносова своїми чотирьома образами примушує неминуче відвідати її індивідуальну виставку.

На добрій дорозі шукань вдумлива Грицан-Сушків, хоч і як широкий формальний діяпазон між тонко-поетичними „Ірисами над потічком" і майже обезпредметовленням „Бандуриста".

Петришин Аркадія зовсім таки близько до модно-пошесного типу малярства, що з ним ми не погоджуємося.

За успішну, сильну емоційним змістом „композицію з яблуком", можна вповні дарувати талановитій Погребинській Наталії і темпераментне буяння в „абстрактах".

На виставці показані більше чи менше вдалі твори ще таких авторок: Антонович Катерина, Базюк Степанія, Дядинюк Ольга, Миколайська Юлія, Морозова Людмила, Монастирська Ольга, Мудрик-Мриц Ніна і Мурій Оксана.

Загальний рівень виставки високий і в професійному і мистецькому відношенні, хоч трудно виснити собі деяку відсталість більшости експоненток не тільки від формальної проблематики і технічй передачі, дає сучасному глядачеві більше хвилюючоних засобів сучасного мистецтва, як також від тематичних можливостей інспірованих багатогранністю життя наших будних і свят, великих і малих речей нашого довкілля. Адже ми живемо в них і якось таки схвильовують вони нас! **Вол. Ласовський**

СВЯТКУВАННЯ НАВИВОРІТ

(Закінчення зі сторни 2-гої)

конечність боротьби Росії за вихід до Балтійського моря" (стор. 57) і зазначають, що перемога під Полтавою „зміцнила" безпеку і українських земель у складі Росії", бо „тепер Україна була під надійним захистом могутньої російської держави" (стр. 62).

Як бачимо, Дядиченко і Касименко лише продовжують предків — Карамзіна - Соловйова - Пипіна - Бєлінського і ... Леніна. Жувати, і не більше.

Ця компартійна „жвачка" стосується не тільки головного їхнього завдання у статті, а й освітлення дрібних епізодів. Так, наприклад, відомо, що цар Петро Перший наказав зруйнувати Запорізьку Січ у квітні 1709 року, себто за два місяці перед Полтавським боєм. Автори ж твердять, що Січ зруйновано не за те, що січовики підтримали Мазепу і шведів, а тому, щоб Мазепа і шведи не обрали Січ за свій опірний пункт у боротьбі проти Петра І-го. „Тому Петро вирішив зліквідувати запорізькі укріплення" (стр. 59-60).

Не будемо сперечатися, що таке освітлення відповідало справжнім плянам Петра І-го, але при чому тут історія України і добро українського народу?

Залишаючи компетентним історикам проаналізувати статтю Дядиченка і Касименка, на кінець зазначимо пікантну річ: з цієї статті виходить, що Петро І-ий не хто інший, як надзвичайний „добродій" українського народу. Зовсім не той, кого Шевченко проклинав, зовсім не той, хто „розпинав Україну". Цитуємо: „М .Грушевський і його „школа" — Ів. Джиджора, О. Грушевський, С. Томашівський та багато інших всіляко чорнили в своїх численних писаннях всі реформи Петра І-го .Вони змальовують їх, як нагромадження насильств і розправ над Україною, як неминне її розорення. Тимчасом ці реформи мали велике прогресивне значення для України" (стр. 62).

На доказ цього автори твердять, „що у ті роки виникли перші мануфактури на Лівобережній Україні" (там же), що є історичною неправдою, бо багато мануфактур існувало там до Петра. Адже й конфлікт між Полуботком і Петром І-им виник власне на ґрунті вовняної мануфактури. Але автори продовжують: „за указами Петра І-го збільшувалося видобування соди, салітри, виробництво скла. Почалося дослідження природних багатств Донбасу..." (там же); „на Україну приїздило багато російських майстрів і робітників, які брали участь в будівництві укріплень, промислових підприємств ,річкових суден тощо (стр. 63); „на Україні розповсюджувалися видані в Росії підручники математики, геодезії, навіґації, та інших галузей знання (стр. 62-63).

Себто всі „благодійства" Петра у формі повільного наступу російського колоніяльного імперіялізму і його обов'язкового „спутніка" — русифікації. І це оті „добродійства" Петра „які врешті привели до комуністичного раю".

Отак святкують Мазепинський рік учені партійці на Україні.

Здоровіше їсти часто і потрохи, як реґулярно тричі на день

Шикаґо. — Д-р Кларенс Кон із шпиталю Майка Різа промовляв на Раді для лікування артеріосклерози при Американському Товаристві в справах лікування серця і твердив, що не є здорово для серця і артерій, коли хтось їсть по більше і тільки три рази денно (сніданок, обід і вечеря), бо здоровіше є їсти більше разів і потрохи. Він передбачає, що колись зовсім буде зліквідована так звана „ланчова година", бо люди будуть відкушувати маленькими шматками, коли тільки зголодніють. Він казав, що свої твердження опирає на тваринах, головним чином курках, але вони відносяться і до людей, і то не тільки до недуг серця і артерій, але і до цукриці і недуг печінки. Наші діти це розуміють краще за нас, і вони люблять їсти часто і потрохи, інстинктовно відчуваючи, що їм на здоров'я виродить. Те саме роблять і жінки — господині, які при кухні всього куштують і не їдять нараз багато, але треба, щоб вони під час того випробовування харчів з'їли стільки кальорій, скільки треба для їхнього здоров'я.

● 20-го листопада у Вашинґтоні мають посвятити найбільшу в ЗДА римокатолицьку церкву Непорочного Зачаття, якої будова коштувала 30 мільйонів долярів, і яка буде семою найбільшою церквою у світі. На посвяченні будуть 4 кардинали і коло 200 архиєпископів і єпископів. Будова є комбінацією римського і візантійського стилю. Вільші церкви від неї є такі: Базиліка св. Петра в Римі, Катедра св. Івана (протестанська церква) в Ню Йорку, Катедра Рождества Богородиці вМіляні (Італія), Катедра Христа в Ліверпулі (Англія), Марійська Катедра в Севіллі (Еспанія) і Катедра св. Петра в Кельні (Німеччина).

БАГАТО ЗВАННИХ, МАЛО ВИБРАНИХ

(П"ятий список Жертводавців УНС на Колеґію св. Василія включно до 23-го жовтня 1959)

Стемфордський Владика Преосв. Кир Амвросій Сенишин в оточенні Духовенства під час урочистого благословення площі під будову нової Колеґії св. Василія у Стемфорді в неділю, 25-го жовтня 1959 р.

Творення добрих діл належить до Божих вибранців. Сам Божественний Спаситель, живучи на землі, творив добро. За прикладом Господа йшли мільйони ідейних людей різних народів, творячи добро. Не бракувало тих ідейних одиниць Божих вибранців в українському народі. Завдяки їхнім пожертвам українське суспільство в ЗДА має сьогодні Божі храми, школи, харитативні інституції, стоваришення з мільйоновим майном. Сьогоднішня ситуація у всьому світі, а зокрема положення Української Церкви і українського народа на рідних землях і в діяспорі вимагають від всіх українців добрих творчих діл. Особливо українці, що живуть у вільному світі, є покликані до творення добрих діл.

Під цю пору йде будова української католицької Колеґії св. Василія в Стемфорді. Преосв. Владика Амвросій Сенишин закликає до участи в цьому великому ділі всіх Членів УНСоюзу. Хоч всі дістали запрошення - заклик до пожертв на будову Колеґії, одначе мале число покищо відгукнулося на заклик. А тим Союзовцям, що прислали свої пожертви на будову української Колеґії, складаємо на цьому місці щиру подяку. Імена званних і вибраних ось такі:: Михайло і Анастазія Стиранець $100. Щиро дякуємо п. Йос. Греськові за прислані пожертви від В. Рефцьо $10, М. Солонинка $10, Р. Віндик $5, М. Хома $5, К. Кузів $2. Відділ УНС ім. Богдана Хмельницького з Вест Істон, Па. зложив $25; Відділ ім. Івана Франка з Амстердам, Н. Й., зложив $25. Марія Гринишин зложила $20, д-р Павло Сениця $20, Відділ УНС ч. 251 Запорожська Січ $15. По $5 зложили: М. Колодруб, А. Лаба, Е. Мащак, Й. і Д. Садовський, М. Сава, Ів. Шабля, А. Заяць. Т. Фіркович $4; А. Тарадайка $3; по $2: Л. і М. Кульчицький і Н. Магдій.

Якщо Шановне Членство УНС використало б свої можливості відносно будови української католицької Колеґії св. Василія в Стемфорді, жертвуючи тільки одну десятину з цього, що видає на розваґу в одному році, то без найменших труднощів сума на будову досягла б $200,000.

При цій нагоді Будівельний Комітет Колеґії св. Василія під управою Владики Кир Амвросія щиро дякує вище згаданим Жертводавцям та сподівається, що інші Члени стануть в ряди ідейних Союзовців.

Управа Будівельного Комітету Колеґії св. Василія в Стемфорді

Увага! Увага!
Пассейк, Патерсон і Околиця!

ЗЛУЧЕНІ ВІДДІЛИ УНСОЮЗУ 42, 64, 97 і 182
— влаштовують —
в неділю, 6-го грудня 1959 р.
в год. 2:30 по полудні
в залі УКРАЇНСЬКОЇ ПРАВОСЛАВНОЇ ЦЕРКВИ при 47 Hope Avenue — PASSAIC, N. J.
ЮВІЛЕЙ 65-ліття УНСоюзу
В програмі Ювілею:
МИСТЕЦЬКА ЧАСТИНА та БЕНКЕТ
Мистецьку частину виконають:
Хор Української Православної Церкви, — п-ні Іванна КОНОНІВ, — Оркестра СУМА, — танцювальна група під керівництвом М. МИКИТИНА, — Деклямації молоді УНС.
Головним промовцем на Ювілею буде:
Дмитро ГАЛИЧИН,
головний предсідник Українського Народного Союзу.
У святі візьме участь також
заступниця головного предсідника — АННА ГЕРМАН.
Просимо Українське Громадянство Пассейку, Патерсону та Околиці взяти численну участь у Ювілею.
До участи в Бенкеті просимо зголошуватися в секретарів Відділів до 25-го листопада.
ЮВІЛЕЙНИЙ КОМІТЕТ

Т-во „Українська Січ" — Нюарк
повідомляє, що
Спортовий БЕНКЕТ
який мав відбутися — 14-го ЛИСТОПАДА 1959 р.
—> ВІДЛОЖЕНО <—
на неділю, 6-го грудня 1959 р.

Українська Літературно Мистецький Клюб Ню Йорк, 149 2-га Ев.

В найближчу п'ятницю, 13-го листопада 1959 відбудеться в Літературно - Мистецькому Клюбі в Ню Йорку під ч. 149 2-га Евня в Ню Йорку, авторський вечір письменника Володимира Куліша, який особисто читатиме „Уривки" з своєї гумористичної повісти з життя безпритульних і окремі гуморески. Автор 10 останніх років прожив в Арґентині й тільки недавно переїхав до ЗДА та мешкає тепер у Филаделфії, звідкіль завітає на цей свій вечір. Початок о год. 8 веч.

Ювілейний Комітет Мазепи
міста ДЖЕРЗІ СИТІ, Н. Дж.
при Відділі УККА Джерзі Сиеі, Н. Дж.
Неділя, 15-го листопада 1959 р.
Год. 3:00 по полудні
УКРАЇНСЬКИЙ НАРОДНИЙ ДІМ
92-96 Фліт вул. — Джерзі Сиеі, Н. Дж.
СВЯТОЧНА АКАДЕМІЯ,
в 250-ліття Визвольного Чину
ГЕТЬМАНА ІВАНА МАЗЕПИ.
Головні точки програми:
Відкриття: Антін ШАРАН, голова місцевого Відд. УККА;
Промови: сенатор МОРЕЙ (в англійській мові) і проф. П. САВЧУК (в українській мові);
Виступи: оперової співачки А. ШЕРЕЙ і оперового співака Л. РЕЙНАРОВИЧА;
Хор „ГОМІН": дириґент Микола КОРМЕЛЮК;
Деклямації: юних сумівок і юсумівців та пластунок і пластунів;
Рецитація: артист Єв. КУРИЛО — „Дума" І. Мазепи та мистецьке читання поеми (фраґмент) „Гетьман Мазепа" П. Савчука.
Мист. оформлення сцени — артист-маляр Антін МАЛЮЦА.
До численної участи все Громадянство Джерзі Сиеі та Околиці запрошує — **КОМІТЕТ.**

Ділимося сумною вісткою
з Ріднею, Приятелями та Знайомими, що наша
НАЙДОРОЖЧА ДРУЖИНА, МАМА І БАБЦЯ
бл. п. Мирослава з Нетельських СЕНДЕЦЬКА
заснула в Бозі, по важких терпіннях, прийнявши Найсвятіші Тайни, дня 10-го листопада 1959 року, проживши 57 років.
ПАНАХИДА відправиться в ЧЕТВЕР, 12-го ЛИСТОПАДА 1959 р., в год. 8:00 вечора, в похороннім заведенні П. Яреми в Ню Йорку.
ПОХОРОНИ відбудуться в П'ЯТНИЦЮ, 13-го ЛИСТОПАДА 1959 р., в год. 10:00 рано, з української греко-кат. церкви св. Юра в Ню Йорку на цвинтар Св. Хреста в Н. Арлінґтоні, Н. Дж.
Горем прибиті:
СТАНИСЛАВ — чоловік
ЮРІЙ — син
ОКСАНА і ЮРІЙ СОСЕНКО — донька і зять
ХРИСТЯ — внучка
ОЛЕНА СТАРУХ — сестра з дітьми

Увага! БРУКЛИН і ОКОЛИЦЯ! Увага!
ЦЕНТРАЛЬНИЙ КОМІТЕТ ОРГАНІЗАЦІЙ, Відділ УККА в Брукліні
— запрошує —
Українське Громадянство Бруклина й Околиці
на
Ширші СХОДИНИ
ПЛАТНИКІВ НАЦІОНАЛЬНОГО ДАТКУ
Сходини відбудуться
в НЕДІЛЮ, 15-го ЛИСТОПАДА 1959 р.
в год. 4:00 по полудні
в залі УНДому — при 216-218 Grand Street в Брукліні.
УПРАВА ЦЕНТРАЛЬНОГО КОМІТЕТУ, Відділ УККА в Брукліні

УКРАЇНСЬКЕ АКАДЕМІЧНЕ Т-ВО „ЗАРЕВО", клітина в НЮ ЙОРКУ
— влаштовує —
в суботу, 14-го листопада 1959 р.
в год. 7:30 вечора
в УКРАЇНСЬКОМУ ІНСТИТУТІ АМЕРИКИ
2 East 79th Street — New York
ЧЕРГОВИЙ Академічний ВЕЧІР
з ДОПОВІДДЮ
проф. В. ГОРБАЧЕВСЬКОГО
на тему:
„РАЦІОНАЛІСТИЧНЕ УЗАСАДНЕННЯ ІДЕЇ БОГА".
На доповідь запрошуємо всіх зацікавлених, зокрема, Українську студіюючу Молодь.
Управа „ЗАРЕВО" в Ню Йорку

УКРАЇНСЬКИЙ ЛІТ.-МИСТЕЦЬКИЙ КЛЮБ у ФИЛАДЕЛФІЇ
СУБОТА, 14-го ЛИСТОПАДА 1959 р.
год. 7:30 вечора
в домівці СОЮЗУ УКРАЇНОК — 909 Н. Френклін
АВТОРСЬКИЙ ВЕЧІР
письменниці **Ірини ПЕЛЕНСЬКОЇ** (з Австралії)
Твори читатимуть: авторка і артистка Клавдія ГОШ.
ГОСТЕЙ СЕРДЕЧНО ВІТАЄМО!

НЕДІЛЯ, 15-го ЛИСТОПАДА 1959 р. Год. 2:30 по пол.
на грищі Укр. Спорт. Майдану — при 31-ій Еве. і 125 вул., College Point, L. I.
— відбудуться —
МИСТЕЦЬКІ ФУТБОЛЬНІ ЗМАГАННЯ
УСК (Ню Йорк) — HOBOKEN S.C.
ПЕРЕДЗМАҐ: год. 12:45: УСК "1Б" — HOBOKEN (резерва)
ДОЇЗД: з 14 вул. Lexington до 42, пересісти на Flushing Train й їхати до кінця лінії. Пересісти на автобус Q 65 та їхати в сторону Каледж Пойнту до 31 Еве.
ДОЇЗД на площу автом: 34 вул. Midtown Tunnel на Long Island Express Way та прямо Rodman St., Flushing, а далі Lawrence St. до 31-ої Еве. наліво.

ПЕРЕД ЮВІЛЕЄМ УНСОЮЗУ В МОНТРЕАЛІ

В НЕДІЛЮ, 15-го ЛИСТОПАДА

Ярослав Падох

МОНТРЕАЛЬСЬКА ТРИНАДЦЯТКА

У своє 65-ліття Український Народний Союз розкинув своїх 500 Відділів по величезній території 28-ох стейтів, в тім числі й Дистрикту Колумбії, 6-ох провінціях Канади. В цьому загальному числі 34-х територіяльних одиниць, Квібецька провінція займає 10-те місце. Беручи до уваги число членів, Квібек з його неповною тисяччю членів, випереджають ці осередки союзового життя й членства, як Пенсилвенія, Ню Йорк, Іллиной, Ню Джерзі і Огайо, канадійське Онтеріо, Мишиґен, Конектикат і Массачусетс. Те саме місце займає Квібек також щодо числа Відділів, яких він має сім.

Дещо відмінно представляється сама столиця квібецької провінції — Монтреаль. Поміж більшими союзовими містами він займає ославлене тринадцяте місце. Його випереджають такі міста: — Шикаґо, Ню Йорк, Филаделфія, Клівленд, Дітройт, Рочестер, канадійське Торонто, Нюарк, Джерзі Сиੇті, Янґставн, Боффало і Честер. Це саме тринадцяте місце заняв минулого року Монтреаль і його провінція в табелі росту членів, тобто щодо числа здобутих нових членів.

Чи почесна ця тринадцятка й чи щаслива вона для Монтреалю та всього УНСоюзу? Чи місце цього найбільшого міста Канади й одного з трьох найбільших осередків української громади на канадійській землі не повинно бути куди вище в нашій загальній американській табелі союзового членства? Монтреальці подають число своєї української громади на 20 тисяч. Головний союзовий організатор, правник і строгий статистик, Іван Скочиляс, готов присягати, що в Монтреалі живе щонайменше 16,000 наших земляків. Переглядьмо тільки назви міст, поданих вище, які попереджують в наших табелях Монтреаль і побачимо, що Монтреалеві належалось би почесніше місце як те, що він займає.

Щоб не заходити в дальші порівняння з містами З'єдинених Держав, порівняймо тільки Монтреаль і всю його провінцію зі сусіднім Торонтом та його онтарійською провінцією. З кінцем 1958 р. союзова статистика виказувала, що Торонто мало 2,206 членів у восьмох Відділах, а Монтреаль тільки 952 членів у сімох Відділах. Багато гірше випадає порівняння обох провінцій. Онтарійська мала в той час 4,541 членів у 29 Відділах, а квібецька — тільки 969 у восьмох Відділах. Це порівняння в к а з у є передусім на те, що поза самим Монтреалем і Лашином, який з уваги на тісне сусідство — враховуємо до Монтреалу, УНСоюз зовсім не поширився на території чималої квібецької провінції, за винятком одного Ровену. Незадовільним є також число членства УНСоюзу в самому Монтреалі. Великі резерви членства ждуть на своє оформлення серед великої многотисячної місцевої громади, а вийнятково корисні умови забезпечення в УНСоюзі як для старших, так і для молоді, тільки підкреслюють надзвичайні можливості необмеженого росту УНСоюзу на терені Монтреалю та всієї квібецької провінції.

4-го жовтня ц. р. відкрито в Торонті окрему Союзову централю для Канади. З тим днем відкрито нову сторінку історії УНСоюзу на канадійській землі. Вже починають реалізуватися пляни повного охоплення Канади Відділами УНСоюзу. В Торонто працює згадана Канцелярія, у Вінніпеґу розпочав свою працю один з найуспішніших організаторів УНСоюзу проф. Микола Дербуш, а в Монтреалі від тижнів працює другий чоловий організатор тієї установи мґр. Іван Скочиляс. Українське населення Канади має тепер таку саму змогу, як досі мали ЗДА, в своїй масі включитися в ряди своєї найстаршої та найбільш успішної забезпеченевої громадської установи та, розбудовуючи її, користати з усіх випробуваних користей, що їх дає життьове забезпечення взагалі, а УНСоюз зокрема.

На початку цієї статті ми питалися, чи почесною й щасливою є наша монтреальська тринадцятка? І ствердили, що велика монтреальська громада заслуговує на куди краще і почесніше місце в черзі найбільших українських громад на американськім суходолі. А чи щаслива вона, та монтреальська тринадцятка, не варто й застановлятися. Бо ми віримо, що, починаючи з 65-ліття УНСоюзу, союзовий Монтреаль скоро залишить другим це загадкове число й підніметься по табелі вгору, як по драбині, щоб брати одну по одній позиції своїх попередників, а може й штурмувати досі нездобуті твердині Шикаґо, Ню Йорку й Филаделфії, що й вже говорити про сусідське Торонто!

УНСОЮЗ В КАНАДІ В ЧИСЛАХ

Стан з 31 грудня 1958 р.

ЧЛЕНИ І ВІДДІЛИ ПО ПРОВІНЦІЯМ

Ч. п.	Провінція	Ч. членів	Сума забезп.	Ч. Від.
1.	Ontario	4,541	3,397,756	29
2.	Quebec	969	731,750	8
3.	Manitoba	296	264,500	3
4.	Alberta	193	211,000	3
5.	Saskatchewan	113	107,000	2
6.	Br. Columbia	109	105,000	2
	Разом	6,221	4,817,006	47

ЧЛЕНИ І ВІДДІЛИ ПО МІСТАМ

Ч. п.	Місто	Ч. членів	Ч. Відділів
1.	Toronto, Ont.	2,206	8
2.	Montreal, Que.	952	7
3.	Windsor, Ont.	329	1
4.	Fort William, Ont.	318	1
5.	Winnipeg, Man.	283	2

МОНТРЕАЛЬСЬКА ОКРУГА ВІДДІЛІВ УНСОЮЗУ

Ч. В.	Місцевість	Секретар	ч. чл. 9.30.59	Присд. в 1959
412	Лошин	Петро Цехош	48	—
432	Монтреаль	Богдан Мельник	34	23
447	Монтреаль	Зенон Горечий	19	6
443	Ровин	Дмитро Вовк	18	—
465	Лошин	Михайло Черешневський	98	—
471	Монтреаль	Володимир Цимбала	337	63
473	Монтреаль	Осип Чайковський	437	12
491	Монтреаль	Юрій Приймак	18	—
8 Відділів		Разом:	1,009	109

Студійні успіхи української молоді

Вченому світ —
невченому тьма,
На цілому світі долі нема.

З початком цього сторіччя численні наші емігранти, що йшли за море кращої долі шукати, поселилися в Монтреалі. Тут виростало вже нове покоління і духово міцніло. Батьки розуміли народну мудрість, що значить посилати дітей до вищих шкіл. Українська молодь щораз то численніше закінчувала високі школи. Є вже ряд професійних інтелектуалів у Монтреалі та в інших містах, а що найважніше — вони з виразно національним обличчям. Згодом в Канаді пости мейорів міст, провінційних і федеральних послів, а врешті провінційних і федеральних міністрів займають канадійці українського походження. Тому успіхи нашої студіюючої молоді радо реєструємо, бо це тішить нас всіх, бо це наш цвіт і надія на всебічний розвиток нашого суспільства.

Літом цього року англомовна преса Монтреалю вирізнила з-поміж 1,242 абсольвентів одної з найкращих високих шкіл МекҐілл, панну Всеволоду Чайківську. Це доня відомих на терені Монтреалю громадян панства Чайківських, основоположників УНО та УСГ, а її батько Осип — це довголітній секретар найбільшого Відділу УНСоюзу у Монтреалі.

Всеволода Ольга Чайківська

Панна Всеволода Ольга Чайківська належала до найкращих учениць гай-скулу, здобуваючи кожного року медалі і стипендію на вищі студії. В 1955 році почала студіювати на МекҐілл економіку й політичні науки. Студії закінчила з відзначенням. Її зачисляють до тих 30 студентів, що мали найвищі осяги в науці. Їй признано стипендію на продовження студій у Каліфорнійському університеті, де вона поглиблює студії в ділянці політичних наук, відділ міжнародних відносин. — Враз зі стипендією Аллена Олівієра здобула вона золоту медалю. Ціллю панни Чайківської є здобути титул магістра, а згодом і доктора та присвятитися науковій, або дипломатичній праці. Під час студій панна Чайківська була діяльна у місцевій студентській громаді, в монтреальському відділі МУН та є членом УНСоюзу. Ми щиро радіємо успіхами молодої студентки та шлемо їй побажання як найкращих успіхів у дальших студіях у Каліфорнійському університеті.

Іван Скочиляс

Увага! Увага!

МОНТРЕАЛ і ЛАШИН, Канада!

З нагоди утворення окремої Канадійської Канцелярії УНСоюзу і пожвавлення союзової праці на терені Канади та для відзначення 65-ліття УКРАЇНСЬКОГО НАРОДНОГО СОЮЗУ заходами ОКРУЖНОГО КОМІТЕТУ ВІДДІЛІВ УНС в МОНТРЕАЛІ, Канада

— відбудеться —

в неділю, 15-го листопада 1959 р.

в год. 3:00 по полудні

в залі УНО — при 405 Фермонт вул. — в Монтреалі, Кв.

СОЮЗОВА ЮВІЛЕЙНА ІМПРЕЗА

В ПРОГРАМІ:

I. КОНЦЕРТ ХОРУ „УКРАЇНА"

під мистецьким проводом проф. Нестора ГОРОДОВЕНКА;

II. ПРОМОВИ:

д-р Ярослав ПАДОХ — гол. секретар УНС
ред. Антін ДРАГАН — головний редактор „Свободи"
п. Богдан ЗОРИЧ — екзекутивний секретар канадійської канцелярії УНС
мґр. Іван СКОЧИЛЯС — організатор УНС

Просимо все Українське Громадянство, а зокрема Членів УНСоюзу прибути на цю Ювілейну імпрезу, щоб вшанувати 65-ий рік труду нашої найстаршої та найбільшої української Установи у вільному світі.

В суботу, 14-го листопада 1959 р.

в год. 7:00 вечора

в приміщенні УНО — при 405 Фермонт вул. — в Монтреалі

— відбудеться —

ОРГАНІЗАЦІЙНА НАРАДА

до участи в якій запрошені Конвенційні Делеґати, Урядовці та Членство наступних Відділів:

412, 434, 443, 447, 465, 471, 473, 491 і 492

З уваги на важливість справ, які будуть предметом наради, участь у ній Делеґатів та відділових Урядовців є обов'язкова.

ОКРУЖНИЙ КОМІТЕТ

ПОСАДНИК МОНТРЕАЛЮ ВІТАЄ...

(Закінчення зі стор. 1-шої)

існувала на цьому терені в ділянці життєвого забезпечення та в багатьох відношеннях ще тісніше пов'язує українців по обидвох боках ріки св. Лаврентія в одну велику українську спільноту на північно-американському континенті. Мистецьку програму недільної ювілейної імпрези виповнять концерт одного з найкращих українських хорів по цім боці Атлянтику, хору „Україна" під проводом одного з найвидатніших сучасних українських знавців і майстрів хорового мистецтва — проф. Нестора Городовенка. Головним промовцем на імпрезі буде головний секретар УНСоюзу, д-р Ярослав Падох. Промовлятимуть також екзекутивний секретар Канадійської Канцелярії УНСоюзу з Торонта, гол. радний Богдан Зорич, та організатор УНСоюзу, що вже від деякого часу „освоює" для УНСоюзу не охоплені ще ним канадійські терени, мґр. Іван Скочиляс. Цю ювілейну імпрезу попередять в суботу, 14-го листопада, організаційні наради місцевих і сусідніх Відділів УНСоюзу, що відбудуться в тій же залі УНО о год. 7-ій ввечорі.

ОГОЛОШЕННЯ ВІДДІЛІВ Українського Народного Союзу

ФИЛАДЕЛФІЯ, Па. — Т-во „Любов", Відділ 45, повідомляє своїх членів, що Збори відбудуться в неділю 15-го листопада. Просимо всіх членів явитись, особливо пригадуємо тим членам, що задовжились, щоб прийшли і вирівнали свої вкладки. — Т. Малик, предс., А. Гарасим, касир, М. Сеник, секретар.

ЙОНКЕРС, Н. Й. — Тов. Подільська Січ, Відділ 8, повідомляє своїх членів, що Збори відбудуться в неділю 15-го листопада ц. р., о год. 2-ій по пол., в залі Клюбовій при 13 Вашинґтон Стр. Проситься членів явитися і вирівнати свої місячні вкладки, теж просимо припровадити нових членів як до УНСоюзу, так і тов., приймаємо без вступного. — П. Гарасимів, предс., В. Мандзій, секр.

ФИЛАДЕЛФІЯ, Па. — Б-во св. Василія, Відділ 339, повідомляє всіх своїх членів, що Місячні Збори відбудуться в неділю 15-го листопада 1959 р., о годині 3-ій по пол., в домі Укр. Громади при 3322 Н. Лавренц вул. Проситься всіх членів місцевих і позамісцевих прибути і вирівняти свої зобов'язання. А. Хромяк, предс., А. Дрогомирецький, касир; С. Лупацій, секр.

ВУНСАКЕТ, Р. Ай. — Товариство Запорожська Січ, Відділ 206, повідомляє усіх своїх членів, що Місячні Збори відбудуться в неділю 15-го листопада, о год. 1-ій по пол., в парохіяльній залі під ч. 74 Гарри Евню. Просимо прибути на час. — Е. Тепер, секр.

НЮ ЙОРК, Н. Й. — Місячні Збори Тов. Зоря, Відділ 69 відбудуться в суботу, 14-го листопада ц. р., в год. 8-ій веч., в бюрі кас. І. Мартинця, під ч. 309 Іст 14 вул. Просимо всіх членів прийти на збори. — М. Ликтей, секр.

НЮ ЙОРК, Н. Й. — Місячні Збори Б-ва св. Володимира, Відділ 130, відбудуться в суботу 14-го листопада, о год. 8-ій веч., в домі „Сестер" під ч. 30 Іст 7 вул. На порядку: перечитання протоколу, звіти фінансовий, контрольної комісії, перечитання кореспонденції і різне. Перед зборами можна вплатити членські вкладки. — І. Малець.

1894 — 1959
65 років на службі членам і народові! — Ставайте ювілейними членами Українського Народного Союзу!

Посмертні Згадки

Мирослава СЕНДЕЦЬКА, членкиня 204 Від. УНСоюзу в Ню Йорку, померла дня 10-го листопада 1959 р. Покійна народилася 1902 р. в селі Гаї, пов. Зборів, Зах. Україна. Полишила у смутку чоловіка Станислава, сина Юрія, доньку Оксану, сестру Олену Старух, зятя Юрія та внучку Христину. Похорон відбудеться в суботу, 14-го листопада 1959 р., в год. 10:00 рано, з пох. заведення П. Яреми до церкви св. Юра, при 7-ій вул. в Ню Йорку, а опісля на цвинтар в Джерзі Ситі, Н. Дж. Проситься Членів 204-го Відділу взяти ласкаву участь в похороні. — В. Їй П.!

В. Гасій, секр.

ПИЛИП РАК, по довшій і тяжкій недузі помер дня 28-го жовтня, 1959. Покійний вступив до Товариства Запорожська Січ, Відділ 367 в 1926. Родився в Нюпно Ковенській Уїзд, Росія в 1889 р. Залишив в смутку дружину Анну, сина Петра, дочку Павлину Мазурек, пасербицю Катерину, пасерба Петра і внуків. Похорон відбувся 30-го жовтня 1959 р. при участі родини, членів і знайомих з похоронного заведення до церкви св. Йосафата і на цвинтар Голі Сіпалчер. В. Й. П.

Василь Попович, секр.

„Листопад"
для чоловічого хору з баритон. сольом і фортеп.
слова Р. Купчинського,
музика О. Залеського.
Ціна: 80 центів.
Замовляти:
"SVOBODA"
83 Grand St., Jersey City 3, N. J.

ТАРЗАН, ч. 4359. Перед битвою.

THE APE CHALLENGE RANG CLEAR, AND TARZAN'S FRIEND, BULAT, DROPPED FROM THE TREES WITH THREE BURLY COMPANIONS.

INSANE WITH FURY, TAIL THRASHING NERVOUSLY, NUMA ROARED HIS CHALLENGE!

TENSION AND EXCITEMENT GRIPPED THE APE-MAN. THIS WOULD BE A FIGHT UNPARALLELED IN JUNGLE HISTORY!

Мавп'ячий виклик прозвучав ясно, і Тарзанів приятель Бюлет зіскочив із дерева з трьома компаньйонами.

Божевільний від люті, б'ючи в поденервуванні хвостом, Нума проричав свій виклик!

Напруження і зворушення захопили мавполюда. Це буде боротьба, якій немає рівної в історії джунглів!